

Sygn. akt III Ca 561/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Barbara Braziewicz (spr.)

Sędzia SO Lucyna Morys - Magiera

Sędzia SO Gabriela Sobczyk

Protokolant Iwona Reterska

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko E. K. (1)

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 21 stycznia 2014 r., sygn. akt III RC 760/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

SSO Gabriela Sobczyk SSO Barbara Braziewicz SSO Lucyna Morys - Magiera

UZASADNIENIE

W dniu 21 października 2013r. do Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej wpłynął pozew powoda M. K. przeciwko pozwanej E. K. (1) o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami z datą wsteczną, tj. z dniem 23 czerwca 2013r. oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu podnosił, iż małżonkowie od dnia 23 czerwca 2013r. pozostają w separacji faktycznej z powodu wyprowadzki pozwanej wraz z małoletnią córką stron. Powód zauważył, iż z uwagi na trwałą i zupełną rozkład pożycia małżeńskiego niemożliwy stał się wspólny zarządek majątkiem stron. Nadto podniósł, iż ustanowienie rozdzielności z datą wsteczną jest w pełni uzasadnione z uwagi na niegospodarność pozwanej, jej stan bezrobocia będący wynikiem dobrowolnego zrezygnowania z pracy oraz prawdopodobieństwem zaciągania przez w/w licznych zobowiązań, za które w przyszłości odpowiedzialność poniesie powód.

W odpowiedzi na pozew, pozwana E. K. (2) wyraziła zgodę na ustanowienie rozdzielności majątkowej z datą złożenia pozwu. Pozwana w uzasadnieniu stwierdziła, iż zarzuty powoda nie polegają na prawdzie, gdyż nigdy nie była niegospodarna, odeszła z pracy po porozumieniu z mężem z uwagi na chorobę córki, a obecnie znowu pracuje, a nadto od chwili wyprowadzki nie zaciągała żadnych zobowiązań finansowych. E. K. (2) podniosła, iż od momentu zawarcia związku małżeńskiego to właśnie powód zarządzał majątkiem wspólnym. Pozwana wskazała, iż motywem działania

powoda jest chęć pozbawienia jej majątku dorobkowego, między innymi samochodu, który został zakupiony po dniu 23 czerwca 2013r. W/w zwróciła także uwagę, iż moment wyprowadzki nie stanowi o zupełnym i trwałym rozkładzie pożycia małżeńskiego, lecz jest pewnym jego etapem.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 stycznia 2014r. Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej w punkcie 1 ustanowił z dniem 21 października 2013r. rozdzielną majątkową między powodem M. K., a pozwaną E. K. - w miejsce wspólności majątkowej małżeńskiej wynikającej z zawartego przez strony związku małżeńskiego w USC w R. w dniu 25 sierpnia 2007r., numer aktu małżeństwa 600/2007; w punkcie 2 oddalił powództwo w pozostałej części; w punkcie 3 zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Przytoczony wyrok oparty został na ustaleniach szczegółowo przedstawionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Z ustaleń tych wynika, że M. K. i E. K. (2) z domu D. zawarli małżeństwo przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w dniu 25 sierpnia 2007r. w R., z którego pochodzi małoletnia O. K., która ma 5 lat. M. K. obecnie ma 34 lata. Pracuje jako elektryk pod ziemią w KWK (...) w R.. Zarabia około 3.500 zł miesięcznie netto. W dniu 10 czerwca 2013r. w/w otrzymał pożyczkę z Kasy Zapomogowo – Pożyczkowej w kwocie 5.000 zł, którą zadeklarował się spłacić w 25 miesięcznych ratach w wysokości po 200 zł. E. K. (2) ma 28 lat. Obecnie pracuje na pół etatu w sklepie w R.. Jej zarobki kształtują się na poziomie 600 – 700 zł miesięcznie netto. W okresie od stycznia do grudnia 2013r. pozostawała bez pracy. Od dnia 18 października 2013r. nie posiadała prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Od momentu zawarcia małżeństwa w/w nie zaciągali wspólnie zobowiązań finansowych. Miesięczny dochód małżonków wynosił około 4.000 zł, z czego 1.000 zł przeznaczane było na opłaty związane z mieszkaniem. Całym budżetem zarządzał M. K.. E. K. (2) nie była informowana o stanie konta oraz ewentualnych oszczędnościach. Na własne potrzeby dysponowała kwotą 200 zł miesięcznie. W przeszłości M. K. proponował żonie ustanowienie rozdzielną majątkową z uwagi na fakt, iż w/w przed wstąpieniem w związek małżeński zaciągnęła pożyczkę na kwotę 3.000 zł. Ostatecznie nie doszło do podpisania umowy. W dniu 23 czerwca 2013r. E. K. (2) wraz z córką O. wyprowadziły się ze wspólnie zajmowanego z mężem mieszkania przy ulicy (...). Od tego czasu w/w pozostają w separacji faktycznej. Powodem wyprowadzki E. K. był konflikt z mężem na tle finansowym. Małoletnia zabierana jest co weekend przez ojca. W dniu 4 lipca 2013r. M. K. za kwotę 14.000 zł kupił samochód (...) C (...). E. K. (2) wiedziała o zakupie samochodu, gdyż planowała go z pozwanym od roku. Część pieniędzy na zakup auta, tj. kwotę 9.000 zł M. K. otrzymał w darowiznie od swojego ojca. Obecnie przed Sądem Rejonowym w Rudzie Śląskiej toczy się postępowanie z powództwa E. K. przeciwko M. K. o zaspokojenie potrzeb rodziny, sygn. akt III RC 845/13. W dniu 2 grudnia 2013r. sąd wydał postanowienie, w którym udzielił zabezpieczenia w sprawie przez zobowiązanie M. K. dołożenia na rzecz powódki E. K. kwoty po 1.000 zł miesięcznie do czasu zakończenia postępowania.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, opisany w uzasadnieniu, w szczególności w oparciu o zeznania stron, które należy przeanalizować.

Sąd Rejonowy, w tak ustalonym stanie faktycznym, uznał powództwo za częściowo uzasadnione. Zgodnie z przepisem art. 52 § 1 k.r. i o. z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielną majątkową. Przepis art. 52 § 2 k.r. i o. rozdzielną majątkową powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielną majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu. Sam ustawodawca nie określił katalogu ważnych powodów uzasadniających orzeczenie rozdzielną majątkową. Zasadniczą rolę w tym zakresie odegrała judykatura. Zadaniem Sądu orzekającego jest szczególnie wnikliwe badanie okoliczności danej sprawy, tak aby nie doszło do działania na szkodę osób trzecich. Sądowe ustanowienie rozdzielną jest bowiem skuteczne względem wierzycieli małżonka niezależnie od tego, czy wiedzieli oni o tak ustanowionej rozdzielną (zob. uchwała SN z dnia 30 maja 1996 roku, III CZP 54/96, publ. OSNC 1996, nr 10, poz. 130 oraz wyrok SN z dnia 26 lipca 2000 roku, I CKN 293/00, publ. System informacji prawnej „LEX” nr 51332). Sytuacja, w której jeden z małżonków ma podstawy do domagania się rozwodu, stanowi w zasadzie dostateczny powód w rozumieniu art. 52 k.r. i o. żądania przez niego ustanowienia rozdzielną majątkową. Ustalenie, że w małżeństwie nastąpił trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego i że nic nie stałoby na przeszkodzie w orzeczeniu rozwodu w przypadku, gdyby wystąpiło jedno z małżonków z takim żądaniem, eliminuje możliwość oddalenia jego żądania ustanowienia rozdzielną majątkową

(zob. wyrok SN z dnia 8 listopada 1967 roku, III CRN 252/67, publ. „Lex Polonica”, nr 322911). Powód z pozwaną do dnia 23 czerwca 2013r. prowadzili wspólnie gospodarstwo domowe. Po tej dacie nadal pozostawali w kontakcie. M. K. przychodził do obecnego miejsca zamieszkania pozwanej po małoletnią córkę. E. K. (2) nie sprzeciwiała się ustanowieniu rozdzielności majątkowej, jednakże jak sam powód przyznał kupił samochód, ponieważ był już umówiony, a kiedy przychodził po dziecko nie przyszło mu do głowy, aby wspomnieć pozwanej o podpisaniu intercyzy. Tym samym wiedział, że zakupiony pojazd wejdzie w skład majątku wspólnego stron. Na marginesie wskazać należy, iż w ewentualnym postępowaniu o podział majątku dorobkowego M. K. będzie mógł wykazywać wartość poniesionych przez niego nakładów na ten majątek. Pożyczkę w zakładzie pracy powód otrzymał w dniu 10 czerwca 2013r., a zatem kiedy strony jeszcze wspólnie zamieszkiwały. Pozew o rozwód w/w złożył dopiero w grudniu 2013r. Nadto jak przyznał na rozprawie, zwlekał ze złożeniem pozwu o ustanowienie rozdzielności majątkowej, ponieważ liczył, że żona wróci do niego. Fakt natomiast złożenia pozwu rozwodowego przez M. K. ostatecznie wskazuje, że strony nie zamierzają dalej tworzyć rodziny. Mając na uwadze powyższe Sąd ustanowił z dniem 21 października 2013r. rozdzielność majątkową pomiędzy stronami w miejsce wspólności majątkowej małżeńskiej wynikającej z zawartego przez strony związku małżeńskiego w USC w R. w dniu 25 sierpnia 2007r., numer aktu małżeństwa 600/2007 i oddalił powództwo w pozostałym zakresie jako nieuzasadnione. W sprawie nie zachodziły żadne okoliczności pozwalające na ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wniósł powód, zaskarżając orzeczenie w całości. Zarzucił mu naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 52 § 2 k.r. i o. przez przyjęcie, iż w sprawie nie zachodziły żadne okoliczności pozwalające na ustanowienie rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, podczas gdy okoliczności takie zachodziły, w szczególności istniała między małżonkami separacja faktyczna, co jednoznacznie przesądziło o niemożności zarządzania wspólnie majątkiem małżeńskim; błędną wykładnię art.52 §1 i 2 k.r. i o., przez przyjęcie wykładni rozszerzającej tegoż przepisu, stanowiącej, iż zwlekanie ze złożeniem pozwu o ustanowienie rozdzielności majątkowej było spowodowane tym, że strona liczyła, iż współmałżonek jeszcze do niego wróci i możliwe będzie znowu wspólne zarządzanie majątkiem małżeńskim, podczas gdy wykładnia językowa tego przepisu wyraźnie wskazuje, iż przesłanką szczególnie uzasadniającą orzeczenie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną jest fakt życia małżonków w rozłączeniu, a dla skuteczności jej zaistnienia nie ma znaczenia wewnętrzne przekonanie współmałżonka o prawdopodobieństwie powrotu, a jedynie okoliczność niemożności zarządzania majątkiem wspólnym; błędną wykładnię przepisu 52§2 k.r. i o., przez przyjęcie, iż zakup samochodu (...) przez powoda, w dniu 4 lipca 2013r., uniemożliwia orzeczenie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną tj. z dniem 23 czerwca 2013r., podczas gdy zdarzenie to, nie ma żadnego wpływu na orzeczenie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną, gdyż norma prawna zawarta w art. 52 § 2 k.r. i o. wskazuje jedynie przesłankę pozytywną, a mianowicie fakt wystąpienia „wyjątkowego wypadku”, zaś nie wskazuje żaden przesłanki negatywnej; sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że powodem wyprowadzki pozwanej ze wspólnie zajmowanego z powodem mieszkania, dnia 23czerwca 2013r., był konflikt na tle finansowym, podczas gdy z zeznań stron wynika, iż faktyczny powód wyprowadzki pozwanej był zdecydowani bardziej złożony i nie obejmował tylko i wyłącznie aspektu finansowego oraz poprzez przyjęcie, że małoletnia córka stron, zabierana jest przez powoda co weekend, podczas gdy, z zeznań powoda wynika, że powód opiekuje się małoletnią również na co dzień. W oparciu o te zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez ustanowienie rozdzielności majątkowej z datą wsteczną tj. z dniem 23 czerwca 2013r., między powodem, a pozwaną – w miejsce wspólności majątkowej małżeńskiej wynikającej z zawartego przez strony związku małżeńskiego w USC w R. w dniu 25.08.2007r. nr aktu małżeństwa 600/2007; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, przedstawiając argumentację na poparcie swojego stanowiska.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżony wyrok należy uznać za trafny.

Powołane w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego i dopuszczenia się przez Sąd meriti sprzeczności istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego należało uznać za chybione.

Sąd Okręgowy generalnie podziela i uznaje za swoje zarówno ustalenia faktyczne, jak i prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, uznając, iż nie ma potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania, ustalenia te bowiem znajdują oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, które to dowody Sąd ten ocenił w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c., wbrew twierdzeniom powoda. Wnioski tego Sądu co do faktów w sposób logiczny wynikają z treści zaoferowanych przez strony i przeprowadzonych w sprawie dowodów, równocześnie Sąd poddał ocenie cały materiał zgromadzony w niej.

Dodatkowo jedynie Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie ustala, w oparciu o akta Sądu Okręgowego w Gliwicach o sygn. akt IRC 11/04, iż w sprawie z powództwa M. K. przeciwko E. K. (1) o rozwód w dniu 7 maja 2014r. zapadł prawomocny wyrok, którym rozwiązano przez rozwód małżeństwo małżonków K. (dowód: wyrok tego Sądu w w/ w aktach k.58). Należy zauważyć, iż w orzecznictwie ostatecznie ugruntował się pogląd dopuszczający orzeczenie o zniesieniu wspólności majątkowej z datą wsteczną także po prawomocnym rozwiązaniu małżeństwa, jeżeli powództwo o zniesienie wspólności zostało wytoczone przed uprawomocnieniem się wyroku rozwodowego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1994 r., III CZP 44/94, OSNC 1994, nr 10, poz. 190, oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1996 r., III CZP 54/96, OSNC 1996, nr 10, poz. 130). Taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie.

Z kolei przechodząc do konkretnych zarzutów podniesionych w apelacji powoda, a dotyczących sprzeczności istotnych ustaleń Sądu meriti, z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego należy podkreślić, iż w postępowaniu wszczętym powództwem wytoczonym na podstawie art. 52 § 1 k.r. i o. relacje osobiste istniejące między małżonkami, czy szerzej aspekty rodzinno-prawne istniejących między nimi stosunków, nie mogą w sposób znaczący przesądzać o istnieniu ważnych powodów zniesienia wspólności majątkowej, gdyż mogłoby to prowadzić do nieuzasadnionego utożsamiania ważnych powodów w rozumieniu art. 52 § 1 k.r. i o. z przyczynami rozvodu lub separacji, do orzeczenia której wystarczy zupełny rozkład pożycia małżeńskiego (art. 61¹ § 1 k.r. i o.) i którą ustawodawca wprowadził jako środek pomocy w razie rozkładu pożycia małżonków. Należy w pełni podzielić pogląd, zgodnie z którym przyczyny zniesienia wspólności na podstawie art. 52 k.r. i o. powinny dotyczyć przede wszystkim sfery majątkowej. Ustalenia Sądu Rejonowego dotyczą właśnie tej sfery. Zatem kwestią drugorzędną dla niniejszej sprawy było ustalenie przez Sąd wszelkich powodów wyprowadzki pozwanej ze wspólnie zajmowanego z powodem mieszkania, czy też okoliczności i częstotliwości zabierania córki stron przez powoda od pozwanej. Powyższe zarzuty nie mogły okazać się skuteczne.

Odnosząc się natomiast do zarzutów skarżącego dotyczących naruszenia regulacji art. 52 k.r. i o. należy stwierdzić, iż ustalenie daty zniesienia wspólności ustawowej jest następstwem ustaleń faktycznych, pozwalających określić moment, w którym dalsze pozostawanie w tej wspólności, ze względu na ważne powody, nie jest możliwe. Jednym z ważnych powodów w rozumieniu art. 52 § 1 k.r. i o. jest długotrwała separacja małżonków, mająca swe źródło w nieporozumieniach między nimi, która sprawia, że małżonkowie tracą zdolność wykonywania aktów zarządu majątkiem wspólnym. Przy czym należy podkreślić, iż „Ważnym powodem” w rozumieniu art. 52 § 1 k. r. o. nie jest każda postać (przejaw) separacji faktycznej małżonków, lecz tylko taka, która zarazem uniemożliwia im lub znacznie utrudnia współdziałanie w zarządzie ich majątkiem wspólnym. (zob. wyrok SN z dnia 7.12.2000r., II CKN 401/00 LEX nr 548761 oraz wyrok SN z dnia 13.1.2000r., II CKN 1070/98, LEX nr 50872).

Skoro zatem wspólność majątkowa jest przypisaną małżeństwu jego cechą ustrojową, to orzeczenie jej zniesienia może nastąpić tylko w okolicznościach wyjątkowych, a w żadnym wypadku nie wcześniej niż w dniu, w którym aktualnie staje się ustalenie istnienia ważnych powodów w rozumieniu art. 52 § 1 k.r. i o. (por. wyrok SN z dnia 24.05.1995r., I CKN 61/94, OSP 1995/4/96). W przedmiotowej sprawie o wystąpieniu takiej przesłanki można mówić nie wcześniej,

niż w dniu 21 października 2013r., zatem dopiero z momentem wniesienia powództwa w niniejszej sprawie przez powoda. Strony żyły w rozłączeniu począwszy od dnia 23 czerwca 2013r., ale jak trafnie zauważył Sąd meriti, w tym czasie strony pozostawały ze sobą w kontakcie, powód przychodził do miejsca zamieszkania pozwanej często po dziecko. W tym czasie także, jak sam powód przyznał na rozprawie zwlekał ze złożeniem pozwu o ustanowienie rozdzielności majątkowej, ponieważ liczył, że żona wróci do niego. Z kolei także w tym okresie pozwana dowiedziała się, iż powód w dniu 4 lipca 2013r. zrealizował wspólne plany małżonków i zakupił nowy samochód. Zatem dopiero z momentem złożenia przez powoda pozwu w niniejszej sprawie można było przyjąć, iż zaistniała długotrwała separacja małżonków, mająca swe źródło w nieporozumieniach między nimi, która sprawiła, że małżonkowie utracili zdolność wykonywania aktów zarządu majątkiem wspólnym. W tym, bowiem dopiero czasie ujawnił się taki stan stosunków między małżonkami, mający swe źródło w odmiennym zapatrywaniu, co do sposobu realizowania przez nich celów ekonomicznych, że dalsze ich współdziałanie w tym zakresie uznać należało za niemożliwe. Z tych względów także za chybione Sąd Okręgowy uznał zarzuty dotyczące dokonania błędnej wykładni art. 52 k.r. i o. przez Sąd Rejonowy

Poza tym należy podkreślić, iż w judykaturze i literaturze przedmiotu nie budzi wątpliwości, że „ Orzeczeniu o zniesieniu małżeńskiej wspólności ustawowej skutek wsteczny powinien być nadawany w sytuacjach rzadkich i wyjątkowych ” (zob. wyrok SN z dnia 3 lutego 1995 r., II CRN 162/94, OSNC 1995, nr 6, poz. 100). Jak trafnie przyjął Sąd meriti z taką sytuacją nie mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie.

Ponadto, w ocenie Sądu Okręgowego, podniesione w apelacji zarzuty mają charakter czysto polemiczny i sprowadzają się do negowania właściwej oceny i ustaleń Sądu meriti, przeciwstawiając im własne oceny i wnioski, które w żadnym razie nie mogą podważyć trafności rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego.

Z tych względów, na podstawie art. 385 k.p.c., apelację powoda oddalono, jako bezzasadną. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i w oparciu o § 2 ust.1 i 2, § 7 pkt. 9 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348].

SSO Gabriela Sobczyk SSO Barbara Braziewicz SSO Lucyna Morys - Magiera